

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

П'ЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: В'єрген 4-0237. — Тел. У. Н. Сомау: В'єрген 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

FIVE CENTS CANADA.

ПРЕЗИДЕНТ ПЕВНИЙ ПЕРЕМОГИ

ВАШИНГТОН. — На пресовій конференції президент заявив, що його план уздоровлення бізнесу знайде широке попертя в країні і в конгресі. Президент був у добрім настрою. Обговорюючи джерела, з яких уряд має роздобути п'ять біліонів доларів на боротьбу з безробіттям, президент сказав, що уряд далі випустить державні бонди, а також пустить у рух заморожене в банках золото. Президент також заявив, що уряд правдоподібно зачне накладати податки на власників державних бондів, які дотепер були вільні від податків.

ПРОФЕСОР ЕКОНОМІКИ ЗА ВИТРАТУ ГРОШЕЙ.

НЮ ГЕЙВЕН. — Джеймс Роджерс, професор економіки в Ейльському університеті, сказав, що план Рузвельта уздоровити бізнес шляхом державних витрат є „найрозумніший з усіх досі предложених“. Професор закликав американських консервативістів співпрацювати з тим планом, коли вони не хочуть запровадити Америку у велике нещастя. Він говорив, що ми тепер переживаємо переломовий час і кінче потрібно існуючих способів, щоб тримати в русі нашу нинішню економічну систему, аж доки та система не приноровиться до змін.

ДОКТОР ТАВНСЕНД НЕ ХОЧЕ ЛАСКИ.

АЛЬБУКІРК (Нью Мексико). — Д-р Тавнсенд, відомий зо своєї економічної теорії, яка передбачувала для всіх старших людей 200-доларову місячну пенсію, мав тепер іти на місяць до арешту за те, що відмовився зізнаватися перед сенатським комітетом в справі своєї політичної діяльності. Він просто вийшов із сали нарад і не хотів із сенаторами говорити. Тим він образив сенат і був засуджений на тюрем. Тепер сенатор з Каліфорнії, МекАду, поробив заходи, щоб Тавнсенд не мусів сидіти в тюрмі, бо, мовляв, він старий. Але коли про це довідався Тавнсенд, то сказав, що не потребує ласки і таки своє відсидить. А на адресу сенатора сказав, що він такий ласкавий зробився на передодні виборів, щоб від прихильників Тавнсенда дістати голоси. Тавнсенд притім додав, що зробить усе можливе, щоб МекАду таки не вийшов сенатором. Подібне він сказав і про Бела, конгресмена з Канзасу.

ЗАЛІЗНИЧІ ЮНІ ПРОТИ ОБНИЖКИ ЗАПЛАТИ.

ВАШИНГТОН. — Юнії залізничодорожних робітників рішуче відкинули пропозицію заряду залізничних ліній, щоб робітники самі добровільно обнижили свої заплати, а то тому, що залізничні опинилися в дуже скрутному положенні. Юнії на це відповіли, що в нинішній часі, коли Рузвельт пропонує витратити п'ять біліонів доларів на те, щоб збільшити покупну силу краю, обнижити заплати, які творять саме ту покупну силу, є крайньо нерозумно.

БЮДЖЕТ НЬЮЙОРСЬКОГО СТЕЙТУ.

НЮ ЙОРК. — Фінансовий бюджет ньюйорського стейту на черговий рік буде виносити 388 мільонів доларів. Він буде менший на 12 мільонів від бюджету цього року.

БУДУТЬ БУДУВАТИ ВЕЛИКІ КОРАБЛІ.

ВАШИНГТОН. — Сенатський комітет затвердив будову трьох величезних бойових кораблів величини 45,000 тон кожний. Це будуть найбільші кораблі на світі і будуть мати найтяжчі гармати на світі. Будова кожного такого корабля буде виносити 90 мільонів доларів.

ШКАВА АНКЕТА СЕРЕД ЗВИХНЕНИХ ХЛОПЦІВ.

ТРЕНТОН (Нью Джерзі). — Спеціальна комісія перевела анкету серед хлопців понижче 21 року життя, які знайшлися за різні злочинні проступки в арештах або поправних заведеннях. На 889 хлопців тільки 114 заперечили існування Бога. Та притім велика частина говорила, що не ходила до церкви. Більша половина з них дуже эле висказувалася проти поліції і говорила, що грубе поведіння поліцаїв не тільки що не відрашує, але штовхає хлопців до злочину. Але велика частина з них також эле висказувалася про суддів. Більша половина з них заявила, що на злочинний шлях штовхнули її старші товариші. 200 з них вину складали на кримінальні філіми і часописи. 191 складали вину на вбожество. А лише 7 винували своїх родичів.

ДЖЕКІ КУГЕН ДОБИВАЄТЬСЯ СВОГО.

ГОЛІВУД (Каліфорнія). — Мама Джекі Кугена ховалася кілька днів перед адвокатами сина, які хотіли їй доручити позов до суду за гроші. Вона навіть замкнула брами, а службі приказала говорити, що вона виїхала десь до іншого міста. Та адвокати дістали позволення від суду розбити браму і таки в той спосіб їй дозоз доручили.



КОМІТЕТ ПРОМИСЛОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СТАЄ ПОСТІЙНИМ ТІЛОМ.

На зборах провідників 38 юній у Вашингтоні постановлено скликати на осінь конституційну конвенцію для перетворення Комітету Промислової Організації („Сі-Ай-Ов“) на постійну організацію. На образку провідники конференції: Джон Брофі, директор Комітету; Чарлз Говард, представник типографічної юнії; Джон Луїс, президент Комітету; Сідні Гілмен, президент кравецької юнії.

ЗАСУДЖЕННЯ ТРЕТІЙ РАЗ НА ШИБЕНИЦЮ.

В історії судівництва рідко буває таке, щоб чоловіка три рази засудили на кару смерті. Таке однаке трапилося в Ст. Катеріні, Онт., Василеві Муньчуку, обвинуваченому за за-мордування своїх сусідів Сі-Брайта в упері за паркан біля двох роки тому. Маньчук уже передтим відбив дві розправи. За смерть пані Сібрайт його засуджено на 20 літ тюрми. Потім за морд Сібрайт судді засудили його на кару смерті через підвищення. Його мали виймати ще минулої осені, але оборонець, адвокат Роджерс, в апеляційному суді вистарався для Паньчука про нову розправу, яка й недавно відбулась. Але його поновно засуджено на шибеницю. Маньчук удержував ставлеву рівновагу впродовж усіх розправ, але коли суддя Ровз звелів йому встати, щоб вислухати присуду, він понав у люті — не піднісся з лавки, а до судді крикнув, щоб сам повісився.

Маньчука, який осиротить жінку й двоє дітей, повісять при кінці травня.

ВБОГИЙ ЛІХТАРНИК — МІЛЛОНЕРОМ.

Пів мільона франків на державній французькій лотерії виграв старий ліхтарник, що від двох років сидів самотно на маяку острову Одерон коло Ромфорту. Служба серед дикого моря без товариства незвичайно тяжка. З огляду на те, що він підписав умову на три роки, залишитись ще рік на службі.

СКАРБ ДОНСЬКИХ КОЗАКІВ.

Югославський уряд має під своєю опікою скарб, що залишився після розбиття армії Врангеля із бувших донських козаків у 1920. р. Білгородська поліція поляла на слід змови між російськими старшинами в Югославії, що мали на меті відібрати скарб, збережений у льохах військово-географічного інституту у Білгороді. В Югославії живе 3,000 донських козаків під проводом генерала Кокунька. Скарб складається із різних самоцвітів, золота, срібла та здобутих у боях трофеїв, разом вартості 37 мільярдів динарів.

НЕСАМОВІТІ ІСТОРІЇ З НЕДОРУЧУВАННЯМ ЧАСОПИСІВ.

Від деякого часу діються на терені здолбунівського повіту несамовітні речі з дорученням українських часописів. Передплатами щоденників ді-стають на тиждень 1—3 примірників, а тиждень газети на місяць 1—2. Я сам дістаю 2—3 примірники „Діла“, а решта пропадає. Минулого тижня від вітвірка я ще не бачив „Діла“. Складав уже 4 реклямації і по кожній дістаю 2—3 до 5 примірників і знову перерва; інші примірники так і обороняє, адвокат Роджерс, в апеляційному суді вистарався для Паньчука про нову розправу, яка й недавно відбулась. Але його поновно засуджено на шибеницю. Маньчук удержував ставлеву рівновагу впродовж усіх розправ, але коли суддя Ровз звелів йому встати, щоб вислухати присуду, він понав у люті — не піднісся з лавки, а до судді крикнув, щоб сам повісився.

ПОМЕРЛА, БО ЇЇ ОБКРАЛИ.

При вході до одного львівського кінотеатру вкрали Г. Якубовській торбинку з 50 злата з книжечкою Шадничої Каси. Обкрадена взяла собі це так дуже до серця, що, вернувшись додому, напилася оттової есенції, від якої померла.

ОФІЦІЙНЕ ПРИНЯТТЯ ДЛЯ КОЗИ.

Звичайна лісова коза удостоїлась офіційного прийняття від посади міста Торонто, Дея, в його бюрі. Козу, на прізвище „Мікі-Окі“, посади Дей прийняв, бо принесла вона запрошення від посади міста Гонтевіла для торонтонців прибути на „сінговий карнавал“, що там кожного року відбувається. Посади Дей прийняв козу в оточенні міської ради й преси, трактуючи її яблудком і цвітами, які „Мікі-Окі“ зо смаком зіла. Коза є освоєна й ходить мов собака за своїм паном, К. Велсом, що привіз її з Гонтевіла. Він її знайшов перед 8 місяцями придорожній і її освоїв. До Торонто привезено її потягом на завичайний пасажирський білет. Зо своїм паном коза їздить таксівами, елевейтрами, ходить до ресторанів і мешкає з Велсом у готелі.

ОЗБРОЄНІ БАНДИТИ В БЕРЕЖАН ЦІНІ.

В бережанському повіті появилася грізна ватага бандитів, зложена з 4 озброєних у револьвери й карабіни людей. Ватага напала на дім кольоніста Ю. Врубля під Козовою, далі на торгівця коней Е. Ортеля, де заграбіла 800 зл. вкінці — на дім В. Керницького в Жукові, якого тяжко зранили в голову.

ОДИСЯ БЕЗПРИТУЛЬНОГО.

Перед кількома днями ставився перед швейцарським судом в Ціріху трицять-літній чоловік, обвинувачений у не-дозволеному переході через границю. В тім випадку йшло про людину, яка після війни опинилася в несамовитому положенні, бо не мала ніде батьківщини і не могла виказатися державною приналежністю. Беззахисний уродився у Сан-Франсіско. Його батько був російським німцем знад Волги, мати московкою; вона померла небавом після народин свого сина. Ще малою дитиною прийняв його до східноафриканської місіїної школи. Потім у дальшій мандрівці опинився він у Шангаї, де вчинився в якогось цукорника ремесла. Там теж помер його батько і він мусів далі мандрувати. Зайцем приїхав він на пасажирському кораблі до Європи. Тут мандрував із краю до краю повних п'ятнацять літ. Коли підчас такої мандрівки беззахисний загубив свої папери, якими міг іще сяк-так легітимуватися, настав для нього справжнє пекло. Його скрізь притримували та засуджували за нелегальний перехід кордонів та за володінство. Нещасний не міг ні-яким чином доказати ні сво-го походження, ні своєї не-винності. Про те, щоб здо-бути в Європі працю, підчас кризи й безробіття, не було навіть мови. Його викидали з кожної держави, бо ніхто не хотів клопотатися безпритульною людиною. Так теж і у Швейцарії арештували його і поставили перед суд. На суді вінши на яв несамовітні об-ставини, серед яких нещасний безпритульний мусів жити, і швейцарський суд звільнив його від вини й кари, стану-ши на становищі, що він не виконав підчас свого хахли-вого життя ні одного каргид-ного вчинку.

МОСКОВЩИНА ЗРУЙНУВАЛА ТЕАТР НА ЗАКАРПАТТІ

УЖГОРОД. — „Свобода“ (ч. 13) пише, що москоський іммігрант Алексеев, будучи директором „Краєвого карпаторуського театру“, довів його до нічого і звів до ролі провокатора української публіки. Тепер назначено нового директора, щоб на-правляти руїни театру. Але політика буде мабуть та сама, яка була передше. Значить, гратимуть мо-сковські пєси, або москоською мовою і то лома-ною, щоб населення могло хоч трохи розуміти, про що говорять. „Свобода“ заповідає, що коли так буде, то театр буде цілковито зруйнований, бо тут „на нашій Верховині жадних москалів нема“, а є тут лиш один народ і одна мова. А цей народ не „ча-стина великого українського народу“, а його мова — українська. Тому, доки театр не буде чисто укра-їнським, населення його не попре і він цілковито скрахує.

БЕЗ ГАЛАСУ І ЗАЙВОГО ШУМУ.

ЛЬВІВ. — Під повисим заголовком містить львівський „Новий Час“ новинку про нове наше до-сягнення у Львові. Пише, що Український Генераль-ний Інститут Католицької Акції набув на власність найкраще довоєнне польське шкільне заведення, а це „Науково-виховне Заведення ім. Софії Стшалков-ської“ у Львові. Заплачено готівкою велику суму, бо 873,000 злотих, та перебрано крім того ще фінансові зобов'язання. Проти цього купна велася велика кампанія з боку польської преси. Треба було дати запевнення, що інституція буде вжита тільки на ви-хованні й релігійні цілі. Набуто реальності від Софії й Евстахія Червінських, поляків, що властиво є на-шадками української шляхти.

РОЗКИНУЛИ МОГИЛУ УСС-А.

ЛЬВІВ. — „Діло“ (ч. 70) подає, що 21. березня на полі коло Ригайлихи, повіт Підгайці, невідомі справді розкинули могилу Українського Січового Стрільця, Квасниці, вбитого в 1915 році. З могили вибрали тлінні останки та повезли в невідомому на-прямі. Яму залишили незакриту, а коло ями загуби-ли гребінець та зеркальце покійника. Треба ствер-дити, що цю могилу постійно опікувалася влас-ниця цих ґрунтів, дідишка Медичка зо Львова. І це мабуть польським „стшельцам“ було не до впо-доби.

НАІЗНИКИ ОБУРЕНІ.

КИЇВ. — „Учительська Газета“ далі добачує в Україні „буржуазних націоналістів“ і лютує, що у шкільних бібліотеках нема ніяких книжок росій-ською мовою, а твори російських письменників є лише в українських перекладах.

ПРЕЗИДЕНТ УССР ВЧИТЬ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ.

КИЇВ. — З нагоди 60-ліття дістав президент УССР привіт від учня кременчуцької школи, Бонда-ренка. Учень написав листа до президента України під Советами по російськи. Петровський подякував за привіт, але у відповіді подав, що Бондаренкові ще треба багато вчитися, бо на 9 рядків свого листа він зробив 17 помилок. Президент відповів також по російськи, вказав Бондаренкові, які він поробив помилки в російській мові, а закінчив листа сло-вами: „Мусиш добре знати російську мову!“

ТРУП СВИДКА, ЩО ЗІЗНАВАВ ПРОТИ О.У.Н.

ЛЬВІВ. — Польська преса подає, що в громад-ському лісі Княже коло Золочева знайшли трупа, свідка недавнього процесу за вбивство Ясінських. Був ним 60-літній Василь Браницький. Денат кри-тичної ночі, коли вбито Ясінських, сповняв у селі вартівничу службу й у зв'язку з тим переслухували його в процесі як свідка.

ШАЛЯПІН „ВОРОГ НАРОДУ“.

МОСКВА. — Померлого співака Федора Шаля-піна називають советські газети „ворогом народу“, а далі „зрадником“ і „лакеем буржуазії“. Це за те, що Шаляпін не хотів вертатись до Советів, що „про-дав себе за гартів гроші“ і через них не хотів вер-татись „до батьківщини“.

МАЮТЬ НОВОГО СВЯТОГО.

РИМ. — В Римі перебувають кардинал Каков-ські та польські єпископи. Приїхали з нагоди каноні-зації поляка Андрія Боболи. Папа дозволив, щоб о-станки святого були перевезені до Польщі та щоб там були „видимим знаком примирення християн-ского з католицькою церквою“. Надіються, що в зв'язку з цю канонізацією прибуде з Польщі па-ломництво в числі яких 5,000 осіб.

АНТИСЕМІТИЗМ У ГРЕЦІ.

АТЕНИ. — Філя антисемітизму докотилась і до Греції. Видано урядові зарядження, щоб чимкор-ше позбутися з краю жидів, що вийтали з Німеч-чини й Австрії, як „непожаданого елементу“.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Co., Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакції на відмові.

За кошту зміни адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свобода“: WErgeN 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: WErgeN 4-1016.
4-0807.

В Канаді належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВИДАВАТИ, ЧИ ГОЛОДУВАТИ?

Президент Рузвельт виступив перед конгресом з посланням про свою дальшу економічну політику, а потім вивисив її ближче в своїй промові. Оба ці виступи, становлять цілість, бо відносяться до одного й того самого питання: що має робити федеральний уряд у новій господарській скруті.

У грубих нарисах цей план зводиться до цього, що уряд має видати в найближчому часі 5 біліонів доларів як надзвичайні видатки на поправу господарських умовин. З цієї суми коло 3 біліони доларів мають піти в часі найближчих кількох місяців на допомогу, публічні роботи, мешкання, контролю поведінки та інші подібні цілі й на позички для міст, стейтів і публічних агенцій, що займаються рятівними народи в надзвичайних обставинах. З тої суми лише коло 1 біліона доларів мали би бути видані як позички. Значить, звороту решти не можна сподіватися.

На цілі безпосередньої допомоги мав би уряд видати за 7 місяців нового фінансового року 1 біліон 125 мільйонів доларів, а бизнесам на допомогу під-тулом позичок коло 2 біліони доларів.

Назагал план подібний до заходів президента Рузвельта на початку його першого президентування, себто до планів з 1933-го року. Він виходить з тої самої засади: якщо край станув перед вибором між видаванням публічних грошей і голодуванням, то краще видавати гроші, ніж голодувати.

Та, ясна річ, є люди, які мають багато більше, ніж треба, щоб урятувати людину від голоду. Багато з тих людей не хочуть публічних видатків на допомогу тим, що їм грозить голод; а що ці багаті люди мають великі впливи, то вони певно цих впливів уживуть на те, щоб валити програму президента Рузвельта. Правда, ці люди валили президента й у 1933-тій році, але 1938-мий рік — не 1933-тій. Передовсім опозиція заможних проти Рузвельта багато краще організована нині, ніж вона була в 1933-тій році. І нині вона вже навчилася, що найкраще президента поборювати, підносячи прапор свободи, демократії, розбуджуючи страх перед диктатурою. При допомозі таких штучок ці багаті, які для рятів-вання своїх маєтків і привілеїв не вагаються ні на мент пожертвувати всіми народними вольностями й встановити диктатуру, потрапили повалити прези-дентовий проект ліберальної реформи суду та пре-зидентів план реорганізації уряду.

І якщо народні маси Америки не навчаться так-само добре обороняти свої інтереси, як багаті на-вчилися обороняти свої, то й цей новий план пре-зидента, котрий принаймні дасть безробітним за-певнення не вмерти голодовою смертю, поховають теж під притокою, що нібито тут теж загрожені пра-ва народу.

Я. Голубецький.

ПОРАДИЛИ СОБІ

(Оповідання).

(4)

— Багато, чи не багато, хи не сказався, коли вчув, що принесли! То не за твої, а за Наріжний каже до Ганки:

— Іди з Гарасимом до льо-ху і покажи йому, котра бо-чка. Ось тобі ключ.

Гарасим ковтув решту ме-ду і пішов за Ганкою.

— Вперед заїди на подвір'я, — Ганка сказала, коли обоє ще були в синах. Я їду просто до льохи.

Гарасим вийшов на вулицю, відчинив ворота і вів на подвір'я перед сам льох.

— Ганка сказала, коли обоє ще були в синах. Я їду просто до льохи.

Гарасим вийшов на вулицю, відчинив ворота і вів на подвір'я перед сам льох.

— Ганка сказала, коли обоє ще були в синах. Я їду просто до льохи.

Гарасим вийшов на вулицю, відчинив ворота і вів на подвір'я перед сам льох.

— Ганка сказала, коли обоє ще були в синах. Я їду просто до льохи.

Гарасим вийшов на вулицю, відчинив ворота і вів на подвір'я перед сам льох.

— Ганка сказала, коли обоє ще були в синах. Я їду просто до льохи.

Гарасим вийшов на вулицю, відчинив ворота і вів на подвір'я перед сам льох.

— Ганка сказала, коли обоє ще були в синах. Я їду просто до льохи.

Гарасим вийшов на вулицю, відчинив ворота і вів на подвір'я перед сам льох.

ДОНОЩИКИ ГРІШ БАНДИТІВ

Хто з українців доносить на українця чужій владі, той є „останній шубравець і кана-лія“. Так написав кореспон-дент „Свободи“ з Рідного Краю в своїй кореспонденції, поміщеній у числі з 28. берез-ня б. р. І написав, що таким донощиком є д-р Осип Назарук, редактор часопису „Нова „Зоря“.

На чім оперто цей визов на-шого кореспондента?

Д-р О. Назарук написав у „Новій Зорі“ (ч. 18) статтю під заголовком „Терор“. На-писав її у зв'язку з судовою розпратою, яка відбувалася у Золочеві, а на якій польський суд судив молодих україн-ських хлопців за ті трагічні події в Белзці, які вже були в „Свободі“ обговорені й щодо яких ми вже зняли відповід-не становище.

У тій статті д-р Назарук не згадав за польський гнет, що, на нашу думку, є причиною того нещасливого положення, в якому опинилися в Ріднім Краю і українська молодь і який головню спричинює те, що доходить і до таких жа-логідних подій, як та, що ста-лася в Белзці. Він тільки за-являє таке:

„Відколи існує наш като-лицький орган, безперервно виступаємо в нім з рішучим поборюванням терору, відки-нувши до „братнього“ поль-ського народу і просять його, щоб допоміг повсаджувати до тюрми як повившувати на шибеницях, чи принаймні вигнати з Польщі таких у-країнців, що проповідують революційну боротьбу з Польщею? А всіх їх, як відо-мо, польська влада бере за „терористів“. Отже, писав ко-респондент з краю, як не мо-жна цієї справи осудити в кра-ю, то треба донедаказати в таких справах слово у-країнській імміграції в Америці. Бо треба, щоб світ знав, що хто так поступає, як д-р На-зарук, хто звертається в та-ких наших справах до воро-жої нам влади і наших ворогів і хоче з ними на спілку робити між нами „чистку“, — цей є в українського народу „шуб-равець і каналя“. Треба, що-би принаймні тут українська преса заявила, що коли є в нас які недомогання, коли є тертя між ідеями, між провід-никами, партіями чи часопи-сами — то все те є наша вла-сна внутрішня справа. Це ми самі хочемо й мусимо зроби-ти з тим порядком, без допо-моги польської поліції, мо-сковської чрезвычайки, ру-мунської сигуранци чи чого-сь подібного. Так, ми і щодо цього маємо віру в свої вла-сні сили і в свою власну мо-раль. І тому не годимося в ні-якому випадку і за ніяку ціну на те, щоб у таких справах звертатися до наших історич-них ворогів і шукати в них допомоги для боротьби зо своїми рідними. Тут не може бути ніякого винятку, ніякого виправдання. Коли йде між нами ідеологічна боротьба, то до неї не сміють наші воро-ги втручатися. Ніхто не сміє їх втягати в ту боротьбу, бо тут доперва прийшов би нам кінець, якби ми пустилися на цей шлях, який дораджує д-р Назарук.

Ось таке становище „Сво-боди“ і її старокрайового кореспондента. А віримо, що точнісінько таксамо думає і все наше свідоме, чесне й правдиво патріотичне грома-дянство.

Сіянські браття.

Ось тому ми навіть не при-пускали, що на цілім світі знайдеться крім Назарука ще яка відповідальна українська людина, що буде подібна до нього. А виходить інакше.

Знайшовся такий, і то тут на вільній американській землі.

Є ним Олександр Шаповал, редактор гетьманського ча-сопису „Наш Стяг“, що ви-ходить у Шікаго. Це він виступив у двох числах цієї гетьманської газети з великою обороною д-ра Назарука. І вилаяв нашого кореспондента й „Свобо-ду“ останніми словами за те, що вони натаврували до-нощика. А щоб ця лайка мо-гла піти гладко, то пан Шапо-вал взявся рятувати себе і На-зарука тим, що почав „валити дурака“. Почав боронити д-ра Назарука тим, що він осу-джує терор „з християнської точки погляду“, себто, що д-р Назарук, як християнин і ка-толик, не міг інакше поступи-ти. Та тут не йде про осуд чи одобрення терору, а про ціл-ком що інше, бо про наклику-вання д-ром Назаруком поль-ської влади чи там польсько-го громадянства, щоб по-могли йому перевести в укра-їнський громадянстві „чистку“.

Що більше. Розгнізданий Шаповал іде ще далі Назару-ка. Хоче мабуть показати, що він з широким степем, що має широкий розмах і в до-нощитві. Ось тому до статті д-ра Назарука додає ще свою власну примітку, якою по-яснює польській владі, кого це д-р Назарук мав у своїм до-носі на думці, а саме в першу чергу редактора львівського „Вістника“. Ось так ніби по-магає польській владі розшука-ти гольового українського „терориста“, чи там того, що то своєю ідеологією виховує молодих українських хлопців і дівчат на таких, що допу-скаються терористичних ак-тів супроти Польщі.

Не можна мовчати.

Пише Шаповал, що тепер не можна ніякої газети й нія-кому редакторові в тій справі мовчати, а треба забрати слово і ясно висказати свою думку.

Отже „слухняно“ висказу-ємо:

Ми були і є за повну свобо-ду слова. Навіть за таку, щоб можна було вільно писати і таким донощикам чи кана-ліям як Назаруку чи Шапо-валу. Віримо в спроможність нашої нації це все перетравити. Віримо в розум нації, в те, що вона таки не дасть себе звести з праведної, моральної й шляхотної дороги. Віримо в те, що наша нація знайде в собі настільки духовної й мо-ральної сили, щоб могла са-ма себе оздоровити, якщо во-на такого оздоровлення по-

— Чи добре варю, не скажу. Спитай Наріжного, чи обід смакує йому. Той обід я варю.

— Я вже чув, яка ти кухар-ка. Незабаром весілля моєї сестри. Днина ще не означена. Мої батьки хочуть поставити у нас будинок і з міста го-сті, бо з нашої родини дехто був у великих школах. Мама не дуже знає по миському ва-рити. Хоче когось просити з міста; яксь добру кухарку на дві доби... Як би та Наріжний пустив тебе до нас, то початок був би зроблений. Пізніше ми вигадали би щось нове.

— Ні твоя мама мене не знає, ні я твоєї мами.

— Я побалакаю з моєю се-строю. Ми обоє дуже люби-мося. Вона все тягне за мною, я за нею.

Коли Гарасим і Ганка пішли до льохи, Яцко потягав мід, хрупав прецця і ждав на Ган-ку. Вона не приходила. Він випив чарку. Друга, яку на-повнив для Ганки, стояла не рухана. Він і ту випив. Випив і третю, Ганка не приходила.

— Так довго покаже йому бочку? — думав. — Хіба що так, бо не чути було, щоб з подвір'я хто виїхав. Мушу подивитися.

(Далі буде).

требує. Не визнаємо й не ви-правдуємо в нас ніякого доно-щитва, з ніяких мотивів, з якої сторони, групи чи партії воно не виходило, і хочби наших людей чи груп, які ми ненавидимо й поборюємо.

Не визнаємо також і „фі-зичних“ аргументів, себто по-биття українцями інших укра-їнців за виявлення якихось поглядів, коли є якебудь можливість відповідати сло-вом чи письмом річезвими ар-гументами і коли людину не заставляють насильно до мо-вчанки. Однак, якщо такі жа-логідні випадки трапляються, то не робимо з них надто ве-ликого розголосу, бо бачимо, що такі випадки трапляються, на жаль, і деінде, навіть в ан-глійській парламенті, як це недавно сталося. Тому навіть забули ми свого часу мовчан-кою факт, що в Клівленді, на Святи Першого Листопаду, коли на нім був присутній сам гетьманський лідер Олександр Шаповал і коли не було з нічийого боку ніякого, навіть найменшого визову, один з гетьманських місцевих лідерів кинувся бити бесідника, як цей тільки що виголосив свя-точну промову. І не писали ми, що цей осібник був вихо-ванком гетьманської ідеоло-гії, а зокрема полковника О-

Олександр Шаповала, так, як це тепер лише у подібних ви-падках. О. Шаповал про націо-налістичну ідеологію і її ви-разника.

Яке частування, таке дяку-вання.

Хто читає „Свободу“, той мусить признати, що ми на-магаємось усіми силами уни-кати непотрібних особистих прелемі, що зносимо терпе-ливо різні напади, наклепи чи насміхи. Але бувають хвили, коли не можливо не загово-рити. І коли треба відпові-дати мовою напасників чи демо-ралізаторів українського жит-тя. Та це робимо тільки у ви-няткових випадках, у таких, як ось тепер, коли йде про справу загальної й надзвичай-ної ваги, коли йде про виступ проти підлості, яка може на-нести нашому загалові велику шкоду. А що ця підлість ви-ходить від таких гетьманців як Назарук і Шаповал, то приходить нам при кінці за-явити, що виконуємо тут те, до чого закликав й гетьман-ський ідеолог Вячеслав Ли-пинський, коли писав:

„Знайте, що не буде ніколи Великої України, поки украї-нськими руками не буде пере-можена Україна підла й мала“.

Уже давно Москва пильно стежить за тим, щоб росій-ській мові були забезпечені в Україні особливі права. Був час, коли з Москви про-голошували всякі українські, татарські та інші „ації“. Це вже минулося. Покищо не дійшло до заборони „особого наречія“ різних народів СС-СР, але до цього ще прийде. Тимчасом усім поневоленим народом СССР Москва наки-дає свою мову, котру всі громадяни СССР мусять знати. А коли хто цьому накиданню чужої мови протиставить, то-го візьме в свої руки больше-вицька поліція.

Поки була українізація, то хоч російської мови і вчили в українських школах, однак ви-моги не були високі. Уважа-лося, що можна бути добрим громадянином СССР і без знання московської мови. Те-пер на науку російської мови в українських школах зверне-но особливу увагу. Москва вимагає, щоб українські шко-лярі добре знали російську мову, і дуже гнівається, що вивчення московської мови не йде бажаним темпом. Мо-сковська „Правда“ з 26 берез-ня 1938 року подає відомості про поступ помосковлення у-країнських шкіл:

„В цім році народний комі-саріат освіти України завів нарішті навчання російської мови від другої класи (народ-ної початкової школи. — Ред.), та й то від другого пі-р'яччя“. Московська „Правда“ дуже лиха, що для російської мови в другій класі призна-чено чотири години на совет-ський тиждень (на п'ять днів), а в третій і четвертій класі — по три години на п'ятиденку. Коли в Москві комуністичні па-ни гніваються, то це, як по-казує попередня практика, не вийде на здоров'я підле-глих. Отже можна сподівати-ся, що в скорім часі годин для російської мови ще дода-дуть.

Москва вимагає, щоб усі народи СССР знали також російську літературу. В серед-ніх школах в Україні наказа-но читати і вивчати твори ро-сійських письменників в ори-гіналі. Але виявляється, що в шкільних бібліотеках та в книгарнях є твори ро-сійських письменників ли-ше в українських перекла-

ді. Цей факт викликає у Москві велике обурення. „Правда“ наводить слова за-ступника комісара освіти Іг-натенка, що заявив на зїзді у-чителів у Києві:

„В царині навчання росій-ської мови сильно „попрацю-вали“ вороги... Але по суті ні-чого не зроблено, щоб цю ро-боту паралізувати“.

На доказ „контрреволюцій-ної“ діяльності „ворогів“, „Правда“ наводить приклади, як погано знають російську мову в українських школах ученики й учителі. Ось, примі-ром, у Василькові, під Киє-вом, у середній школі, вчи-телька, з доручення краєвого відділу освіти в Києві, дала ученикам працю з російської мови. Із 29 учеників два на-писали працю (диктант) доб-ре, три — достатньо, а всі ін-ші — недостатньо. „Правда“ пояснює цей неуспіх з росі-йською мовою тим, що „мало годин“ для цієї мови призна-чено в середніх школах У-країни: на 5 днів — 3 години.

Також у самім Києві успіш-ність з російської мови в шко-лах дуже мала, і це турбує „Москву-матушку“. В деяких школах неуспішність у росі-йській мові доходить до 60%.

„Правда“ робить із цього та-кий висновок: „Навчання ро-сійської мови в українських школах стоїть зле. Буржуазні націоналісти попрализили в ріжні відділи народного ко-місаріату освіти України та його органів і зробили вели-чезну шкоду українській мо-лоді, свідомо відриваючи її від російської культури“.

Очевидно, „буржуазні націо-налісти“ попали в „Правду“, як Пилат у „Вірую“. Причина незнання російської мови не-жить деінде: український на-рід не має охоти вчитися мо-ви своїх гнобителів. З ненави-сти до чужої влади виростає й нехтіть і до чужої мови. Не-даром же ще в часі революції 1917 року співалося на всіх майже українських вічах: „На-що нам чуже письменство і чуже слово? Хай живе і процвітає українська мова!“ Мо-жемо з певністю сказати, що цей бій на „мовному фронті“ Москва неминуче програє.

З. В.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХА-ТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

КАСОВИЙ ЗВІТ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ЗА БЕРЕЗЕНЬ 1938 РОКУ

ПРИХІД:				МОЛОДЕЦЬКИЙ ДЕПАРТАМЕНТ				ВИПЛАТИ З ФОНДУ АДМІНІСТРАЦІЙНОГО:			
Видат	Заплатив	Видат	Заплатив	Видат	Заплатив	Видат	Заплатив	Видат	Заплатив	Видат	Заплатив
1. 192.53	179.	215.97	347.	220.	8.37	221.	37.35	Українська Пресова і Книж.	475.00	Українська Пресова і Книж.	475.00
2. 112.81	180.	36.07	348.	222.	30.40	223.	30.40	Плати помітних сил	315.16	Плати помітних сил	315.16
3. 81.39	181.	119.55	349.	224.	1.58	225.	1.58	Прибори для друку	85.00	Прибори для друку	85.00
4. 236.37	182.	197.92	350.	226.	2.95	227.	2.95	Українська Пресова і Книж.	78.00	Українська Пресова і Книж.	78.00
5. 30.48	183.	183.76	351.	228.	10.80	229.	10.80	Видатки канцелярії на	25.00	Видатки канцелярії на	25.00
6. 263.43	184.	125.77	352.	230.	3.37	231.	3.37	почтові марки	24.67	почтові марки	24.67
7. 222.98	185.	82.84	353.	232.	1.60	233.	1.60	Соціальне забезпечення	24.67	Соціальне забезпечення	24.67
8. 169.81	186.	64.22	354.	234.	1.35	235.	1.35	бітників	24.67	бітників	24.67
9. 183.61	187.	54.12	355.	236.	2.70	237.	2.70	Інші виплати:	8	Інші виплати:	8
10. 12.12	188.	18.57	356.	238.	10.80	239.	10.80	Податки, вода, опал, світло	306.79	Податки, вода, опал, світло	306.79
11. 136.21	189.	34.58	357.	240.	1.25	241.	1.25	Інвестиції:	10,325.00	Інвестиції:	10,325.00
12. 147.28	190.	164.71	358.	242.	1.35	243.	1.35	Інвестовано в бондах	10,325.00	Інвестовано в бондах	10,325.00
13. 74.28	191.	127.91	359.	244.	1.35	245.	1.35	Разом	\$11,974.29	Разом	\$11,974.29
14. 92.00	192.	150.65	360.	246.	1.35	247.	1.35	ЗІСТАВЛЕННЯ		ЗІСТАВЛЕННЯ	
15. 36.30	193.	33.24	361.	248.	1.35	249.	1.35	Готівка з кінцем лютого	\$4,251.12	Готівка з кінцем лютого	\$4,251.12
16. 122.50	194.	52.57	362.	250.	1.35	251.	1.35	осталася	16,285.80	осталася	16,285.80
17. 8.21	195.	49.56	363.	252.	1.35	253.	1.35	Прихід за березень	70,539.92	Прихід за березень	70,539.92
18. 254.77	196.	37.52	364.	254.	1.35	255.	1.35	Готівка з кінцем березня	\$8,565.63	Готівка з кінцем березня	\$8,565.63
19. 133.01	197.	143.16	365.	256.	1.35	257.	1.35	1938 р. осталася		1938 р. осталася	
20. 82.95	198.	32.02	366.	258.	1.35	259.	1.35	БІЛАНС.		БІЛАНС.	
21. 41.55	199.	172.80	367.	260.	1.35	261.	1.35	Стан чинний:		Стан чинний:	
22. 92.04	200.	45.32	368.	262.	1.35	263.	1.35	Готівка	\$252,742.91	Готівка	\$252,742.91
23. 122.41	201.	37.94	369.	264.	1.35	265.	1.35	Моргеджі	1,227,032.11	Моргеджі	1,227,032.11
24. 35.75	202.	42.95	370.	266.	1.35	267.	1.35	Бонди	1,328,787.02	Бонди	1,328,787.02
25. 60.36	203.	760.79		268.	1.35	269.	1.35	Реальності	1,311,401.14	Реальності	1,311,401.14
26. 151.76	204.	24.22		269.	1.35	270.	1.35	Позички	594,711.47	Позички	594,711.47
27. 181.92	205.	468.99		270.	1.35	271.	1.35	Разом	\$4,444,674.65	Разом	\$4,444,674.65
28. 174.15	206.	76.47		271.	1.35	272.	1.35	Фонд помертвих нових	\$3,714,739.87	Фонд помертвих нових	\$3,714,739.87
29. 33.27	207.	30.28		272.	1.35	273.	1.35	родин забезпечення	127,255.94	родин забезпечення	127,255.94
30. 108.54	208.	83.49		273.	1.35	274.	1.35	Фонд адміністраційний	76,651.82	Фонд адміністраційний	76,651.82
31. 139.98	209.	187.07		274.	1.35	275.	1.35	Фонд запозовий	12,417.82	Фонд запозовий	12,417.82
32. 165.54	210.	69.60		275.	1.35	276.	1.35	Фонд резервний	2,673.43	Фонд резервний	2,673.43
33. 212.22	211.	385.39		276.	1.35	277.	1.35	Фонд народний	11,257.18	Фонд народний	11,257.18
34. 123.23	212.	41.87		277.	1.35	278.	1.35	Фонд конвенційний	226,679.25	Фонд конвенційний	226,679.25
35. 24.69	213.	28.60		278.	1.35	279.	1.35	Contingent Fund for pro-	66,230.06	Contingent Fund for pro-	66,230.06
36. 168.53	214.	40.60		279.	1.35	280.	1.35	tection of ins. & mort.	206,769.28	tection of ins. & mort.	206,769.28
37. 65.43	215.	442.22		280.	1.35	281.	1.35	Фонд помертвий старо-		Фонд помертвий старо-	
38. 131.45	216.	167.45		281.	1.35	282.	1.35	ро роду забезпечення		ро роду забезпечення	
39. 262.34	217.	186.62		282.	1.35	283.	1.35	Фонд сирітський		Фонд сирітський	
40. 67.42	218.	592.81		283.	1.35	284.	1.35	Разом	\$4,444,674.65	Разом	\$4,444,674.65
41. 46.23	219.	19.53		284.	1.35	285.	1.35	М. Мурашко, гол. предс.		М. Мурашко, гол. предс.	
42. 47.36	220.	338.24		285.	1.35	286.	1.35	Р. Слободян, гол. фін. секр.-кас.		Р. Слободян, гол. фін. секр.-кас.	
43. 17.96	221.	29.34		286.	1.35	287.	1.35	Козир-дівка.		Козир-дівка.	
44. 164.39	222.	31.32		287.	1.35	288.	1.35	Маруся дуже відважна ко-		Маруся дуже відважна ко-	
45. 69.11	223.	67.26		288.	1.35	289.	1.35	зир-дівка.		зир-дівка.	
46. 103.97	224.	87.18		289.	1.35	290.	1.35	Одного дня дзвонить вона		Одного дня дзвонить вона	
47. 73.93	225.	77.25		290.	1.35	291.	1.35	гостро до свого мешканця:		гостро до свого мешканця:	
48. 54.51	226.	200.55		291.	1.35	292.	1.35	— Подумай, матусю, якийсь		— Подумай, матусю, якийсь	
49. 161.76	227.	70.57		292.	1.35	293.	1.35	чоловік намагався мене на схо-		чоловік намагався мене на схо-	
50. 164.39	228.	11.25		293.	1.35	294.	1.35	дах поцілувати...		дах поцілувати...	
51. 69.11	229.	31.32		294.	1.35	295.	1.35	— Ну, і що?...		— Ну, і що?...	
52. 103.97	230.	87.18		295.	1.35	296.	1.35	— Не знаю — заявляє Ма-		— Не знаю — заявляє Ма-	
53. 73.93	231.	77.25		296.	1.35	297.	1.35	руся — лікар каже, що його		руся — лікар каже, що його	
54. 54.51	232.	200.55		297.	1.35	298.	1.35	життя нічого не грозить.		життя нічого не грозить.	
55. 161.76	233.	70.57		298.	1.35	299.	1.35	Скупість.		Скупість.	
56. 164.39	234.	11.25		299.	1.35	300.	1.35	Шотландець хоче купити		Шотландець хоче купити	
57. 69.11	235.	31.32		300.	1.35	301.	1.35	собі авто. Його жінці подо-		собі авто. Його жінці подо-	
58. 103.97	236.	87.18		301.	1.35	302.	1.35	бався малий спортівний віз.		бався малий спортівний віз.	

МІСЯЧНИЙ ЗВІТ ГОЛОВНОГО РЕКОРДОВОГО СЕКРЕТАРЯ У. Н. СОЮЗУ ЗА БЕРЕЗЕНЬ 1938 РОКУ

НОВІ ЧЛЕНИ:

В. 3. Мазурин Ева.
В. 7. Сухина Нікола.
В. 10. Праскевич Анна, Праскевич Лівія.
В. 20. Романок Франко, Чепко Анастасія.
В. 23. Мудрий Марія Ф. 2.
В. 29. Салюк Олена, Оларчик Ілько.
В. 42. Кашалаба Емілія.
В. 43. Шпунда Марія, Шпунда Нікола.
В. 59. Мушак Василь.
В. 63. Фурік Іван, Гришук Іван.
В. 70. Кричківський Теодор, На-конечна Ксенія, Шпунда Пелагія.
В. 79. Лозовська Марія, Аптуль-ський Іван.
В. 85. Латошківський Іван, Аптуль-ський Іван.
В. 86. Могонон Михайло.
В. 87. Смолянський Франко, Хорт Елен.
В. 94. Віскосяк Тілія

З ДНЯ

ЗМІНИ НА СВІТІ.

Цілий світ нині змінюється. І то змінюється так скоро, що чоловік іще не встиг привикнути до одної зміни, а тут, див, вже знов щось нове. Через те тяжко жити, нема приємності з життя. Бо чоловік почувається таксамо, як би, наприклад, почувався, змінюючи кожної хвилини убрання: надів одне убрання, приглянувся в дзеркало, гарно виглядає; тільки носи. А тут див, вже зміна, стягай його і натягай нове.

Ці зміни на світі відбуваються в кожній ділянці суспільного життя. Не тільки в моді, але й у техніці, мистецтві, етиці, а передівсім у суспільних устроях. Монархія, демократія, соціалізм, диктатура, фашизм... аж у голові звертається!

ЗМІНИ В ПОЛІТИЦІ.

І дивно нераз робиться, що ніби всі люди не хочуть тих змін, а проте ті зміни всюди відбуваються. Не згадуємо вже про Німеччину, чи Італію. Але візьмим, наприклад, Францію, чи краще самого соціалістичного французького провідника Блюма. Він же минулого року кричав на весь світ, що диктатура це погана річ, і закликав демократів цілого світу до об'єднання проти неї. Він виказував як на долоні, що під диктатурою погано жити, що не вільно людям, свобідно говорити, що не вільно писати те, що вони хочуть. Не вільно творити політичних партій, не вільно висказувати своїх гадок про різні суспільні справи. Читаючи ті бравурні промови Блюма, можна було дійсно набратися обридження до диктатур і стати завзятим прихильником демократії.

Та що з того? Ось рік пізніше той сам Блюм у французькій парламенті домагався диктаторських прав. Домагався, щоб йому самому дали право рішати всі справи, з фінансово-економічної ділянки, яка є зі всіх найголовніша. Цей великий прихильник парламентаризму щось зневірився в парламент; тому своїх гадок та плянів чомусь тепер не хоче піддати під контроль кількох соток послів. А коли йому противники нагадують його минулорічні переконання, то Блюм цинічно відповідає, що тепер інші часи і він змінив думку.

ПОДІБНЕ В АМЕРИЦІ.

Також в Америці йде подібний процес. Також в Америці президент зажадав від конгресу ухвалення більших прав для нього, щоб він міг робити в адміністрації краю різні зміни; щоб міг на різні важні позиції наставляти таких людей, яких уважатиме за відповідних, не питаючись дозволу конгресу.

Правда, Рузвельт виразно підкреслив, що він до диктатури не прямує і що він далі є чистокровним демократом. Та проте ніхто на світі не заперечить, що проєктований „реорганізаційний закон“ значно скріпив би його силу, а ослабив би, силу конгресу. А через те такі трохи потерпів би парламентарний устрій, а зискав би на кілька пунктів диктаторський. Це годі заперечити.

ПРИЧИНИ ЗМІН.

На пояснення тих змін можна наводити багато причин. Та найголовнішою причиною є те, що цілий світ є нині схвилюваний і не знає, що буде завтра. А в таких моментах суспільного неспокою люди звичайно звертаються до якоїсь одної сильної особи і без-

застережно складають у її руки свою долю. Іншими словами, вони хитяться перед волею якогось диктатора. Бо в часах неспокою, в часах національної кризи, нема часу довго роздумувати над даними справами. Треба рішатися скоро. Чим більша небезпека, тим скорше треба рішатися. В часах такого національного напруження люди не дуже довіряють збірним тілам, парламентам.

Колиж напруження минає, то тоді люди знов хотіли би свободи, парламентарного устрою; бо тоді вони мають подостатком часу обговорювати різні справи з різних боків і, не поспішаючись витягати з них всесторонні висновки.

МОЖЛИВОСТІ ДЕМОКРАТІЇ.

Беручи під увагу це, що в неспокойних часах люди, щоб зберегти дисципліну, складають владу в руки диктатора, можна сказати, що в першій мірі та суспільність має най-

кращу можливість зберегти в себе демократію, котра є добре самодисциплінована. Відомо американська журналістка Анна МекКормик в своєму докладі 7. квітня ц. р. в Таун Гол, у Нью Йорку, сказала такі слова: „Коли ділення репрезентаційного устрою; можливості і свобода, яку він дає; ентузіазм і самодисципліна, яку він мусить викликати, не промовляють за цей устрій, то тоді нема підстави для демократії“.

Отож замість ляпати безкритично язиками про „демократію“ і безкритично гавкати на „диктатуру“ та „фашизм“, як це нині роблять деякі фальшиві оборонці демократії, краще вникнути і закріплювати основи для неї, без яких вона не всилі існувати. Треба вникнути в можливість і користі, які вона містить у собі; а передівсім треба плекати самодисципліну серед окупності, без якої не можлива ніяка демократія.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ВОДЕРВЛІТ, Н. Я.

Успішний концерт.

Дня 10. квітня відбувся в нашій громаді концерт оперової співачки Марії Сокіл і диригента Антона Рудницького. Концерт був у гарній концертній залі місцевої гай скул. А влаштовано його заходами трьох громад: Когоз, Водервліт і Трой. На концерт прибуло надсподівано велике число українців. Були й американці. Наших артистів представила панна Олена Климко, місцева вчителька. Посадник міста зложив привіт і заявив, що він добре обаяюлений з історією українського народу та його змаганнями.

Виступ наших артистів публіка приймала з захопленням. Дуже багато допомогло їй те, що панна Климко дуже гарно поясняла пісні українською мовою й англійською.

Українці, що прийшли послухати рідної пісні, почували себе так, як би були на рідній землі. По концерті ніхто не хотів розходитися. Кожний хотів ще далі слухати. Очевидно, що зложено жертви, а я певний, що як поодинокі громадяни так і товариства ще доложать, бо тут іде про дійсно добру й гуманітарну ціль, якою є допомога Першому Українському Шпиталеві у Львові.

Присутній.

— о —

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Українська Національна Орхестра.

Заходом гром. Степана Маїка зорганізовано в 1916 році Українську Банду тов. Зап. Січ у Пасейку. Була вона під проводом гром. М. Маїка. Виступала на різних концертах і була відома з радіових виступів со стації WODA в Патерсон, Н. Дж. Дня 7. січня 6. р. цю банду зреорганізував С. Маїк і інші музиканти. Тепер маємо вже Українську Національну Орхестру, яка має на цілі плекати українську музику. Тепер робиться старання, щоб збільшити виступи на радіо та зорганізувати це на такий лад, щоб обійшлося без бизнесових оголошень. Орхестра складається тепер з 20 музикантів. Тепер її зачинають доповнювати новими силами. Приймається зголошення. До уряду орхестри входять: А. Ткачук, предсідник; В. Гіринця, секретар; М. Юсипчук, касієр; М. Маїк, учитель; С. Маїк, завідувач.

КОМУНІКАТ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

Слідом новоприбраної системи США щодо організації молоді, щоб творити молоді окремі відділи, створено вже три такі, а це: Дочки України, від. 51 США в Джерзі Сіті, Н. Дж.; Тов. ім. Наталі Кобринської, від. 52 США; Громада Молодих Українок, від. 53 США в Брукліні, Н. Я.

Звичайних відділів придбано теж три: в Клівленді, Огайо, в Дітройті, Міш., і в Йонг-ставні, Огайо.

Місцевості чотирьох намічених відділів подамо в найближчій часі.

В місцевостях, де нема ще відділів США і де є наше незорганізоване жіноцтво, просимо наші передові одиниці постаратися придбати їх для Союзу Українок Америки, чим сповниться частину обов'язку супроти свого народу.

В часі цілого тижня від 28. березня до 2. квітня 6. р. відбувалася в GRAND CENTRAL PALACE у Нью Йорку вистава, в якій Союз Українок Америки брав участь. Пані Анастасія Вагнер, голова США, особисто доглядала майна Союзу й того, щоб учасниці нашої будки вивязалися достойно.

Така сама вистава відбулася в Філадельфії 10. квітня 6. р. Маймо на увазі, що вистава нашого мистецтва це один з способів корисної пропаганди за нашу, всім нам дорожу справу. Тому влаштуємо їх, познайомлюючи світ з усіма подробицями наших культурних здобутків.

Отсею дорогою подаємо до відома всім інтересованим, що гроші з продажу килима в сумі \$285, призначені для політичних в'язнів, уже вислані на призначене місце. Тим, що помогли в нашій акції, складаємо сердечну подяку.

Головно відділи США щиро віднесли до цієї справи. На викуп дому Лесі Українки вислала управа США \$300. Збірку продовжується.

Зложили на цю ціль відділи США такі суми: Відділ 1 \$10, Відділ 2 \$10, Від. 3 \$20, Від. 4 \$25, Від. 5 \$10, Від. 6 \$20, Від. 14 \$19.25, Від. 16 \$10, Від. 18 \$10, Від. 19 \$20, Від. 20 \$10, Від. 22 \$15, Від. 25 \$5, Від. 26 \$10, Від. 29 \$10, Від. 30 \$5, Від. 38 \$10, Від. 41 \$25, Від. 43 \$10, Від. 46 \$10, Від. 48 \$10, Від. 49 \$25. По \$5: Анастасія Вагнер і д-р Неоніла Пелехович Гайворонська.

На Рідну Школу: Від. 19 \$66.75, Від. 26 \$10, На інвалідів: Від. 26 \$10, пані Беркович з Нью Йорку \$5. На пресовий фонд: Від. 21 \$10, Від. 29 \$16.50, Від. 40 \$25. Коляда для централі США: Від. 4 \$11.50, Від. 36 \$5. Від. 26 зложив на бойову акцію \$10.

на Сиротинець в Перемишлі \$10, на Промислову Бурсу у Львові \$10, на політичних в'язнів \$10.

Це є виказ жертв по кінець березня. Дальші жертви будуть проголошені пізніше, як також жертви на покриття експонатів.

Управа США.

ДО ВИХОДЦІВ З РОГАТИНЦІНИ І НАШОГО ЗАГАЛУ

Звертається до нас Рідний Край. Той самий, якому ми звідси завжди помагали, наскільки було в нас на те сили і наскільки дозволяли наші обставини. Завдяки нашій допомозі повстало в наших рідних селах багато Народних Домів, читальень, кооперативів і т. п., звідки виходить просвіта і культурна праця. І по наших містах почали також будувати величаві Народні Дому. І також при допомозі українців з Америки.

А ось тепер приходить черга на Рогатин. Наш повіт відноситься не раз до нас за допомогою і ми її завжди радо давали. Ми звідси завжди допомагали організованим способом. Організували сільські повітові комітети і так несли поміч нашим селам і нашому повітові. І не тільки рогатинському повітові, але й іншим. Ми дбали в першу чергу про низи, про село. Але не занедбували також міста.

Тепер звертається до нас Рогатинщина, щоб допомогти їй збудувати в Рогатині нову народну твердиню: Народний Дім імені Івана Франка. Правда, що це сором, що такого дому в Рогатині досі нема. Але краще пізно, ніж ніколи. Отже тому треба нам тепер прийти негайно з яконайбільшою допомогою, щоб такий Народний Дім побудовано в за мене все хтось інший платив...

Це правда, що ще одна депресія не минула, а вже є нова. Значить, живемо й тут у тяжких матеріальних обставинах. Тому неодному з нас і не хочеться думати про громадянську справу. Та ми не звертаємося до тих, що є без праці й без центів. А до тих, що ще можуть зложити хоч невелику жертву. Бо громада по нитці, а бідному буде сорочка. Громада великий чоловік. Доложимо всіх старань і жертв, то вийде з того велика допомога. Кожний рогатинець повинен бути гордий, що в Рогатині задумують будувати Народний Дім та що його звивають з краю до помочі в тім ділі.

Тому, рогатинці, до праці! Зложім десять тисяч доларів! Хай це буде нашим кличем! І пам'ятаймо на клич: Всі враз, всі вперед!

В Рогатині повстав комітет будови цього Народного Дому, а головою є Андрій Гриняк. Гроші можна слати до Рогатина на ту ціль на адресу: Іван Мурин, Рогатин. У Злучених Державах займається збіркою Комітет Рогатинщини в Рочестері. А в Ньюарку весть акцію Комітет Рогатинщини, в якого склад входять: С. Савицький, голова; М. Стодольський, рек. секр.; І. Третяк, фін. секр.; М. Надірний, касієр. Гроші слати на адресу: N. NADRICHY, 361 MORRIS AVE., NEWARK, N. J., а повідомляти про посилку: G. TRETIAK, 386 BOYDEN AVE., MAPLEWOOD, N. J.

П. Петрів
Д. Братусь
В. Кісіль

Зрозумів.

Лікар: Признайтеся, скільки ви пете денно?

Пацієнт: Так біля двадцять до тридцять великих.

Лікар: Бійтеся Бога, чи ви прийти негайно з яконайбільшою допомогою, щоб такий Народний Дім побудовано в за мене все хтось інший платив...

Пацієнт: Е, ні, пане докторе, Рогатині якнайскорше.



СВЯТКУЮТЬ ЮВІЛЕЙ ФОРДА.

Кількасот сусідів зібралися на відсвяткування золотого весілля автомобільного фабриканта, Генрія Форда, в Дірборні, Мішген. Скрипки грали старі пісні, Дірборнський Піонерський Клуб подарував Фордові великий альбом з бажаннями від 700,000 осіб, а Форд говорив з газетярками про те, як найкраще женитися: казав, що молодий чоловік, що хоче добре оженитися, повинен вибирати добру тещу. Пані Фордова на правім боці образа.

Перед судом станув якийсь драб. Він встав і каже:

— Пане суддя, прошу відложити розправу, бо мій оборонець не міг явитися на розправу.

Щож із того, — каже суддя — поліцей зловив вас на гарячому вчинку: ви всунали руку в чужу кишеню. Щож іще може сказати оборонець?!

— Пане суддя, я також дуже цікавий, що він може сказати! — відповів обвинувачений.

— Знаєш, синцю, — каже батько до п'ятилітнього Петруся — бузько приніс тобі маленького братчика. Щож ти на те? Тишишся?

— Щож маю тепер робити, — відповідає син — ставляє мене перед доконаним фактом...

Вегетарієнець (до не вегетаріянця): — Ви, як-та гієна, що їсть трупи, бож ви їсте м'ясо вбитої звірини.

Не вегетарієнець: — А ви як той віл, що напихається травою.

ЯК РОБИТЕ СВЯТОЧНІ ЗАКУПИ МЯСИВА

ДИВІТЬСЯ, ЗВІДКИ ТОВАР ПОХОДИТЬ І ХТО ЙОГО ВИРОБЛЯЄ. ХТО НЕ ДИВІТЬСЯ, ТОЙ ЧАСТО І З ТОВАРУ НЕВДОВОЛЕНИЙ І ЗДОРОВ'ЯМ ПЛАТИТЬ.

УВАЖАЙТЕ НА ОДНО:

М'ЯСАРСЬКІ ТОВАРИ, ПРОДАВАНІ НИЖЧЕ ЦІН СИРОГО М'ЯСА, ЦЕ ЛИШ ІМІТАЦІЯ М'ЯСАРСЬКИХ ВИРОБІВ. ЛЕГКО ХВАЛИТИСЯ „СТАРОКРАСВИМИ ТОВАРАМИ": ЦЕ ІНКОЛИ РОБЛЯТЬ СКЛЕПИ, ЩО НАВІТЬ НЕ ЗНАЮТЬ, ДЕ ІХ ТОВАРИ РОБЛЕНІ.

СВЯТОЧНІ ЗАКУПИ РОБІТЬ У

П. СТАСЮКА

ЩО ПОНАД 15 ЛІТ ВДОВОЛЯЄ СВОЇХ КЛІЄНТІВ

ГОЛОВНИЙ СКЛЕП І ФАБРИКА П. СТАСЮКА:

124 First Avenue,
New York City

ФІЛІП П. СТАСЮКА:

628 - 5th Avenue (між 17 і 18 вул.)
Brooklyn, N. Y.
121 Nassau Avenue (Greenpoint)
Brooklyn, N. Y.



З ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ В ЕСПАНІЇ.

Як повстанці здобули важний військовий пункт, Леріду, каталонці влаштували в Барселоні, столиці Каталонії, демонстрацію, щоби підбити наріз до витривалості у війні. Коло 100,000 осіб маширували в похід з каталонськими національними прапорами.

ЯК ЖИВУТЬ ЛЯПОНЦІ

Рен — символ багатства. — Спроби цивілізації.

Найбільшим і майже виключним майном японців є рен (ірис). Тяжко є череду ренів удержати на одному місці, тому то японці ще й сьогодні є кочівничим народом. У деяких околицях Японії постійно змінюється рістня, підсоння зимою і на провесні дуже несприятливе, тому то багато ренів покидає свої череди й шукає інших місць.

Рени, що відлучилися від череди, прилучуються до чужих черед і японці на провесні улажують довготривалі виправи, щоб відшукати своїх ренів і відправити їх до свого господарства. Це тяжка праця, та все успішна, бо мораль у цих кочовиків є на високому рівні, чесність японців загально відома. Ніхто не бажає мати у своїй череді чужого рена.

Без рена нема життя для японця. Від них залежить усе існування тих вічних скитальців. Самі рени дають молоко, що є майже одинокою поживою японців. Як кочовий наріз, японці не живуть у будованих хатах, лише мають намети (шатра), звичайно кількості в одному таборі. У будний день працюють завзято: збирають поживу для ренів, доять рених та зносять топливо, бо в шатрах зимо.

Неділя це день відпочинку для японців. Тоді до полудня сплять у шатрах. Пополудні молоді забавляються. Відбуваються різні змагання: копаний мяч, скакання. За той час жінки варять у шатрах. Неділя, це день ласощів для японців, коли можуть собі дозволити на лобу страву: риб'я смажену на товщі. Сьогодні в Японії можна дістати всякі артикули, що їх продають шведські та норвезькі, рибалки, — одначе давніше так не було. Старі японці не знали, що це так

мука, а хліб пекли з товченої кори дерев.

Японці гасять спрагу „сйомаром“, себто ренським сиром, вареним на воді. З кори деяких дерев варять японці каву. Та сьогодні вже й японці пють справжню каву.

Вже тому кількості літ, як Швеція почала працю, щоб цивілізувати японців, а це йшло досить тяжко. Старалися вчинити життя японцям якнайвигіднішим.

Хто бачив, як японці тяжко борються за існування, знає, що свого кочового життя не покинули з лінивістю. Богість, студію і вітер замінили хатами та теплими печами, стали селянами, що мають свої права й обов'язки. Змішались із шведськими селянами й іншими поселенцями, а із затратою кочового способу життя затратили й свої старі звичаї.

Наслідки показали після десяти років. Японці, головні їх діти стали вмирати на сухоти. Сотки й сотки літ жили як півні, а тепер у їх житті настала така велика перемена. Крім того стали хирляти, піддалися альголеві. Вже більше так не дбали про своїх ренів. Тоді Швеція пізнала, що із цивілізування японців здобула ніякої користі. Правда, здобула якусь скількість хліборобів, які працювали на різі та платили податки, одначе витратила великі доходи, які мала з північних ренів, поки японці були кочовиками.

Тому, що в Японії є спеціальне підсоння й обставини, північний рен це одинока п'ятагова (вючна) звірина, якої там можна вжити. Щоби зберегти від загибелі і японців і їх оленів, шведська влада вернула японцям їх пасовища і дозволила їм і далі жити кочовим життям.

Японці скоро прийшли до себе, як вернулися до давнього кочового життя. Таке життя їх вдоволяє. Сьогодні вони мають яких 250,000 ренів і ні

коли не нарікали би на таке життя, колиб відносини осталися все такі самі.

Та як усюди інде, так і тут техніка продирається у японську країну. Пароллави та моторові човни плавають по озерах, експресові поїзди й авта довозять усе аж на найдавшу північ, міліони дерев рубають у лісах і відправляють ріками на південь, у доли, вистріли роздаються по лісах, великі копальні манять робітників, земля зорана, на пасовищах повстали села та міста. Широко поляни, що їх колись мали японці для своїх ренів, сьогодні є власністю промисловців. Японці мусіли уступити в околиці, де нема доволі паши для ренів, осталися їм лише гори. (Так і наші гуцули мусіли з підгір'я уступити на гори, бо задовжилися у живів і мусіли їм за довгі відступати країну землю).

Лише там, де на кожному кроці чигає небезпека і нужда, там за століття нічого не змінилося, там і життя кочових японців осталося те саме. Там не перемінялися і стежки, які склони ведуть у гори і ліси. Коли зимою японці зійдуть нижче, на доли, тоді звичайно приходять до неперозулінь між ними і селянами, бо рени пасуться тоді на пасовищах, які вже не є їх і самі японці, щоб загіртіся та звирити страву, мусять рубати дерево в лісах, які теж уже не є їх. Селянські пси нападають на ренів, як на вовків.

Японець не знає суду. Родився на терніні. Та як і всюди, так і тут старі звичаї мусять уступати перед новими.

І такто японці все більше уступають перед новітньою цивілізацією, яка гонить їх усе вище в гори та ліси. Та і гори і ліси мають кінець!

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ



У середу, 13. квітня, 1938. помер у 77-м році життя догільний член У. Н. Союзу й Товариства Українська Січ, відділу 170. у Джерсі Сіті, Нью Джерсі.

ІВАН ЖАРСЬКИЙ.
Він родився в Белзі, повіт Сокаль, Галичина. Він усе займався народними й організаційними справами.

Похорон відбудеться в понеділок, дня 18. квітня, в 9. годині рано, з дому жалоби, 31 Мерсер Стріт, Джерсі Сіті, де української греко-католицької церкви св. Ап. Петра й Павла, Грін і Сусекс Стріт.
Товариство Українська Січ рішило взяти гремільну участь у похороні.
Вічна йому пам'ять!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ІОНГСТАВН, О.

Праця поступає.

В Іонгставні живе велике число українців, але багатом бракує національної свідомості. А через те багато нашої молоді пропадає. Дуже часто батьки і матері забувають своїх дітей навчити рідної мови. Тому ти, мамо і тату, не нарікай, коли дитина не буде тебе шанувати. Вона так навчена.

Біда, здається, в нас та, що ми, маємо різні політичні партії і різні політичні навчання, які роздують нас. Та ми мусимо собі якимось з тим партіями давати раду, але не так, щоб утікати від усякої політики і всякої громадянської роботи, тільки так, щоб пізнати, котра наука і котра організація найкраща, і ту підтримувати. Здається, що найздоровішою наукою такі є український націоналізм. Він виразно вказує, як ми шляхами ми, українці, повинні ступати, коли хочемо вибороти свою незалежну державу.

Тепер у нас націоналістична наука чимраз більше приймається. Завдяки о. Мусійчуків засновано в нас молодечий відділ ОДВ. А ми всі, члени ново-заснованого відділу, горді, що в нас тепер праця поступає вперед.

Уряд.

По забаві.

Но, і що казав ти вчора жінці, як вернувся по півночі додому?

— Я нічого не говорив; говорила жінка.

ПЛЕКАЙ!

(Марії Сарабун).

Дивлюсь на ту свату невинність: Жевріє в ній падкий настрій, У ньому порив і невинність, А слід акриває цвіт делій.

Крилата дума вперед рветься, Мов сизий орел злетить в тиш, Так мрія тен в світі несеється, Щоб лиш орати рідний лан.

Кохай, плекай же рідне слово, І сіре поле ним засій, Кудя повернеш, глянь здорово, В темряву світло принеси, І ще з шляху ти не зблудила, В чужих Ти ланах не прося.

Хай гарт скріпить скляна ідея, А з крики вийди вересо, Щоб слово в силі, Прометей Воги світами рознеса.

Під гаслом ариу: Гей, активіст! Вулькан клеоче спіє час, Гей, враз! Кайдани розв'яжай! Бо давно мати жде на нас.

Простий! Прости за смілу ідею: Хай клич твій серця зашита, А ти що думоньку козачу, Згадай, як спів мій замовчати, М. Костинин.

Зрозуміє, бестія!

— Куди дорога до Череватич? — питає наш дядько кольоніста.

Подумав той хвилинку тай каже:

— А дий, чи не бендон то Бзуховіце коло Львова; едзьце просто.

ВЗОРИ

жандя, нитки до вишивання D. M. C. і стемповані річі. Ін стемповані річі.

UKRAINIAN BAZAAR,
97 AVENUE A, NEW YORK, N. Y.

Д-Р С. ЧЕРНОВ Європейський спеціаліст.
• Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.
Офісові години 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор до обслуговування.
• Проміни X & флюоресков \$2.00.

ПОШУКУЮТЬ ПОСАДИ.

СВЯЩЕНИК пошукує ПАРОХІЙ. Може виказатися рекомендаціями від громад; має великі здібності в організаційних справах; популярний між молодіжкою; згідливий з людьми, неавтономні вранці. Котра громада бажала патрістичного священика, хай комітет зголоситься на адресу: Rev. B. J. 46, c/o Svoboda, P. O. Box 346, Jersey City, N. J. 86-9

Шукають людей до праці

КВАЛІФІКОВАНОГО ДЯКОВЧИТЕЛЯ пошукує, Скрентонський Український Народний Православний Церков. Має бути диригентом, у молодій віці. Парохія велика. Зголошення пишуть: 112 HARRISON ST., TAYLOR, PA.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12. ввечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

ЧИ ВИ НЕРВОВІ?
Знайдемо полекшу на нерви, зворушення й неспокій, заживаючи KYLO
Sedative Tea Compound
зроблене з зліз, кори, кори і зліз.
75 центів пляшка.
Маємо на складі всякого роду лічильні апарати.
S-KYLO LABORATORIES
105 — 3rd Ave., New York City.
(Рік оскарження 1876)

ВОЛОДИМИР БОЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами в БОСТОНІ, МАСС., І ОКОЛИЦІ.
Обслуга скоро і дешево.



WALTER V. BOYKO
40 LEVERETT STREET,
BOSTON, MASS.
Telephone: Capitol 5461.



МИРОН ЛИТВИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без ріжниць, як далеко поза Ньюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга шира і чесна. — Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАПИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В БРОКХ, БРОКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦІ.
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Ludlow 4-2568.

ІВАН БУНЬКО
Новий Український Удирейкер
заряджує погребам по ціні так низькій, як \$150. Обслуга найкраща.
JOHN BUNCO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified Funerals at low as \$150.
Telephone: Orchard 4-8088

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ.



Підійшовши до Сборови тихо мов кітка, Ідені скочив на нього. Він не мав великих труднощів його поводити на аємлю. Сборов був вибитий цілком зо сил. Поваливши його на землю, Ідені зв'язав йому взад руки, а потім попровадив його секретними стежками в напрямі оселі кавуру. За кілька годин він уже був біля святині Кавандаванди.



В іншій частині тої святині Кавандаванда знаходився сам на сам з пережатою на смерть Джейн. Він обняв її своїми кремезними руками і пригортав до себе. Вона з цілої сили відпихала його від себе, але це мало помагало. Втім вона рішилася на останнє, хоч знала, що остаточно і це не буде їй ніяким рятунком. Вона закликала: „Огдлі“



На її заклик відчинилися двері і на порозі станув Огдлі. Миттю Кавандаванда відскочив від Джейн. Огдлі перейшов поріг і підійшов до Кавандаванди. Оба чоловіки стояли напроти себе і міряли себе зором. Огдлі не питався Джейн, чого вона кричала, бо причина була занадто очевидна. Також Кавандаванда не питав Огдлі, чого він прийшов. Це теж було очевидне.



Обличчя Кавандаванди горіло. Він був лютий мов диявол. Але гамував себе. Постоявши хвилину, він обернувся і вийшов з кімнати, не промовивши ні слова. Огдлі швидко підійшов до Джейн і скоро промовив: „Не думай, що він піддався. Він тепер цілком певно нас обох убіє. Ми мусимо скоро втікати, а там ти будеш належати до мене так, як обіцяла“.